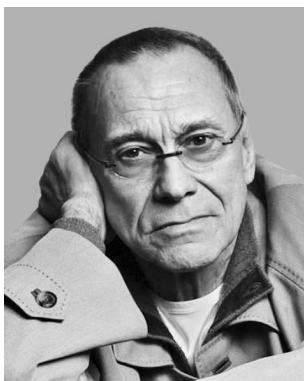

В. Л. Скуратівський

Кончаловський Андрій Сергійович

КОНЧАЛОВСЬКИЙ Андрій Сергійович (Кончаловский Андрей Сергеевич; справж. – Михалков-Кончаловський Андрон Сергійович; 20. 08. 1937, Москва) – російський кіно- і театральний режисер, сценарист, актор, продюсер, письменник, публіцист. Онук [П. Кончаловського](#), брат *М. Михалкова*. Нар. арт. РРФСР (1980). Акад. Нац. академії кінематогр. мистецтв і наук РФ (2002). Орден Почес. Легіону (Франція, 2010). У Москві навч. у консерваторії (1957–59; кл. фортепіано Л. Оборіна), закін. режисер. факультет ВДІКу (1965; майстерня М. Ромма). Відтоді – на кіностудії «Мосфільм»: реж., сценарист, актор. Дебютував 1962 фільмом «Хлопчик і голуб» (співреж., сценарист; гол. приз Мкф фільмів для дітей та юнацтва у Венеції, 1962). Співавтор сценаріїв фільмів «Іванове дитинство» (1962; роль Солдата-червоноармійця; «Золотий лев» Мкф у Венеції, 1962), «Андрій Рубльов» (1966; приз Мкф у Каннах, 1969; обидва – реж. А. Тарковський). Створив у підкреслено жорсткій реаліст. манері фільми про азій. більшовика-фанатика «Перший учитель» за однойм. повістю Ч. Айтматова (1965, реж. і сценарист; премія за кращу жін. роль Мкф у Венеції, 1966) та «Асине щастя» (ін. назва – «Історія Асі Клячин, яка любила, та не вийшла заміж»), який через цензурні та ідеол. претензії поклали «на полицю» (прокат відбувся 1987; приз Мкф у Берліні, 1988; Державна премія РРФСР, 1990). Майстерно екранізував рос. літ. класику: «Дворянське гніздо» І. Тургенєва (1969), «Дядя Ваня» А. Чехова (1970; приз Мкф у Сан-Себастьяні, 1971). Під впливом укр. поет. кіно зняв фільми «Романс про закоханих» (1974, сценарій Є. Григор'єва; гол. приз Мкф у Карлових Варах, 1974) та «Сибіріада» (1978, 4 серії; приз журі Мкф у Каннах, 1979). Попри глядац. успіх та підкреслено громадян.-державн. пафос обох фільмів, К. дедалі більше конфліктував із рад. істеблшментом.

Виїхав 1980 до США. Працював у Голлівуді, вимушено поєднуючи свій інтерес до поглибленого екран. відтворення люд. характерів і ситуацій із комерц. конвенціями амер. кіно («Коханці Марії», 1984, за оповіданням А. Платонова «Ріка Потудань»; «Потяг-утікач», 1985, сценарій А. Куросави; «Гомер та Едді», 1989; Гран-Прі Мкф у Сан-Себастьяні, 1990). Унаслідок конфлікту з продюсерами на зйомках фільму «Танго і Кеш» (1989) розірвав контракт. На поч. 1990-х рр. повернувся на батьківщину. У фільмі «Ближнє коло» (1991, спільно із США та Італією) відтворив пекел. атмосферу сталін. терору. У стрічці «Курочка Ряба» (1994, спільно з Францією) своєрідно продовжив колізії Асі Клячиної у післяперебудов. умовах. Про моторошні парадокси поради дезорієнтов. нац. психології зняв фільм «Дім дурнів» (2002, спільно з Францією; гол. приз Мкф у Венеції). Працював сценаристом жанр. кіно на середньоазій. студіях рад. періоду («Ташкент – місто хлібне», 1967; «Кінець отамана», 1970, реж. Ш. Айманов; Державна премія Казах. РСР, 1972; «Лютий», 1973; «Пісня про Маншук», 1974; «Кров і піт», 1978). У царині театр. режисури поставив у «Ла Скала» (м. Мілан, Італія) опери «Євгеній Онєгін» (1985) та «Пікова дама» (1990) П. Чайковського, численні драм. вистави у Москві та С.-Петербурзі (гастролі в Італії, країнах Балтії, Ізраїлі, США). Для телебачення екранізував старогрец. епос Гомера «Одіссея» (1997, США). Реж. циклів д/ф «Генії» (2003–06), «Тягар влади» (2004), «Культура – це доля» (2006). Від 2013 – президент кіноакадемії «Ніка» (Москва). Автор публіцист. роздумів про сусп. кризу поради Росії, кн. «Парабола замысла» (1977), «Низкие истины» (1998), «Возвышающийся обман» (1999), «Низкие истины семь лет спустя» (2006), «На трибуне реакционера» (2007, співавт.; усі – Москва), кінороману «Белая сирень» (С.-Петербург, 2001, співавт.). Про К. 2007 знято д/ф «А. Кончаловський. Сцена» (реж. М. Тихонов), «А. Кончаловський. Екран» (реж. О. Колесников). Створив д/ф «Битва за Україну» (2012). У березні 2014 К. підписав відкритий колектив. лист-протест рос. інтелігенції у відповідь на агресію путін. Росії проти України.

Рекомендована література

1. Богомолов Ю. А. Михалков-Кончаловский. 1990;
2. Филимонов В. П. Андрей Кончаловский. Никто не знает... 2012 (обидві – Москва).

Бібліографічний опис:

Кончаловський Андрій Сергійович / В. Л. Скуратівський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-3266>

